

177 § Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

KH 177 §

24.3.2014

Esityslistan liitteet:

1. Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 4.2.2014, VM064:01/2012
2. Kuntaliiton lausunto 5.3.2014

Suunnittelujohtaja Asko Aro-Heinilä 17.3.2014:

Valtiovarainministeriö (VM) pyytää 4.2.2014 päivätyllä kirjeellä kuntien ym. lausuntoja selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta. Lausuntoja pyydetään 4.4.2014 mennessä.

Lausuntopyynnössä ohjataan kiinnittämään huomioita erityisesti seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- ehdotettaviin kriteereihin
- ikäryhmien ja sairastavuuden painoihin
- muiden kriteerien painoihin
- määräytymisperusteiden laskentaperiaatteisiin
- verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen
- siirtymä tasauksen kestoon ja porrastukseen.

Kuntaliitto on 5.3.2014 antanut kattavan ja hyvin perustellun lausunnon VM:n lausuntopyyntöön. Rauman kaupungin lausunnossa ei ole tarpeen kerrata Kuntaliiton lausuntoon kerättyjä asian valmistelun ja pääsisällön lähtökohtia ja etenemisaikatauluja.

Valmisteltu Rauman kaupungin lausunto:

Rauman kaupunki pitää uudistuksen periaatteita ja laadittua uudistusesitystä pääosin hyvänä ja monimutkaista valtionosuusjärjestelmää selkeyttävänä sekä ajantasaistavana. Tämä siitä huolimatta, että Rauman kaupunki on lounaisen Suomen muiden kuntien tapaan yksi järjestelmäuudistuksen menettäjästä, mikäli lähdetään arvioimaan asioita staattisesti vain "tässä ja nyt periaatteella".

Suurimpana puutteena esitetyssä uudistuksessa on se, että opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) osalta ollaan edelleen jättämässä toisen asteen koulutuksen valtionosuudet ja kulttuuripuolen valtionosuudet yleisen valtionosuusmenettelyn ulkopuolelle. Rauman kaupunki kannustaa omalta osaltaan jatkamaan uudistustyötä niin, että myös kaikki OKM:n alaisia toimintoja koskevat valtionosuudet liitetään osaksi yleistä valtionosuusjärjestelmää.

Ehdotukseen sisältyvät valtionosuuden määräytymiskriteerit ovat selkeitä ja perustuvat olemassa oleviin ja vuosittain uudistuviin tietoihin. Eri kriteerien väliset painoarvot ovat esitetyssä uudistuksessa niukasti perusteltuja ja perustune-

vat valmistelun loppuvaiheessa tehtyyn harkintaan. Rauman kaupunki pitää kriteerien määrän olennaista vähentämistä, selkeää perustumista olemassa oleviin ja vuosittain kerättäviin tietoihin ja uuden valtionosuusjärjestelmän reagointia vuosittain tapahtuneisiin todellisiin muutoksiin hyvänä asiana. Kunnissa tapahtuvan toiminnan ja talouden suunnittelun kannalta on toivottavaa, että valtionosuusjärjestelmän voimaantulon jälkeen kriteerien välisiä painoarvoja ei muutettaisi ennakoimattomasti.

Ehdotukseen sisältyvissä kriteereissä suuri muutos tulee tapahtumaan ikäryhmien ja sairastavuuden keskinäisessä suhteessa. Esitetyt kriteerit ja perusteet kaikkien ikäluokkien huomioon ottamisesta sairastavuutta kuvaaviin kriteereihin on sinänsä perusteltu ja ymmärrettävä, mutta johtaa siihen, että esitetyssä muodossaan uusi valtionosuusjärjestelmä ei palkitse riittävästi niitä kuntia, jotka ovat panostaneet ja panostavat sairastavuutta ennaltaehkäisevään työhön keski-vertoa enemmän. Sairastavuutta ennaltaehkäisevän työn pitäisi olla tavoitteena myös uudessa valtionosuusjärjestelmässä.

Ehdotetuista kriteereistä työttömyysaste –kriteerin osalta voisi harkita, voidaanko työttömyysasteen ohella ottaa kriteeristöön mukaan myös työttömyyden rakennetta (esim. pitkäaikaistyöttömyyden määrä) kuvaavia asioita.

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus ohjaa valtionosuusjärjestelmää kuntien kustannusten tasaamisesta tulojen tasaamiseen ja on siten koko uudistuksen pääperiaatteiden mukainen. Työpaikkaomavaraisuuden huomioon ottamisella ja esitetyllä tasausrajalla (kuntien keskimääräisellä verotulotasolla) on kuntien omaa aktiivisuutta ja työtä kannustavaa vaikutusta.

Ehdotuksessa esitetty siirtymätasauksen kesto ja porrastus on Rauman kaupungin mielestä sellaisenaan toteutettavissa oleva.

Esitän, että kaupunginhallitus päättää hyväksyä edellä olevan esitelytekstin lausunnokseen valtiovarainministeriön lausunto-
pyyntöön selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta.

KJ: Kaupunginhallitus päättää hyväksyä suunnittelujohtajan esityksen.

Päätös: Hyväksyttiin.

Lisätietojen antaja:
Suunnittelujohtaja Asko Aro-Heinilä
puh. 02 834 3088